

Vida Virág TRANZIT VÁRÓ - A MU TERMINÁL

beszélgetés FEJES ÁDÁMMAL

A harmadik évfolyam végez idén májusban a MU Terminálban. Pontos definíció azonban még most sem született a kezdeményezés meghatározására, jöllehet körülíró szövegeket tucatjával találni a Terminálról megjelent kritikákban és ajánlókban. A szakmai köztudatban is ellentmondásos hiedelmek élnek arról, hogy a MU Terminál tehetségeket képző intézmény, avagy ideiglenesen összeálló, fiatalokból verbuválódó kortárs együttes. Valójában mindkét teória helytálló, bár pontosan kidolgozott működési struktúrát még maguk a vezetők sem tudnak felmutatni. Ennek ellenére az eredmények vitathatatlanok, a siker oka azonban még kutatás tárgya lehet. Ami bizonyos: a táncosok egy év alatt szembetűnő fejlődésen mennek keresztül - ami tanítási-tanulási folyamatot feltételez -, másrészt, 2005 óta, összesen húsz bemutató áll a három "gyakorlótársulat" háta mögött. Fejes Ádám kortárs koreográfus, a kezdetektől vezetőként irányítja a munkát.

Minek nevezné a MU Terminált?

• Társulatnak. Egy társulatban a táncosok tréningeznek, koreográfiát tanulnak, bemutatják... Mi is pontosan eszerint működünk, azzal a különbséggel, hogy ez az együttes meghatározott időre - egy évre - jön létre, szakmai tapasztalatszerzés céljából; illetve a számos vendégszakember tréningjei által sokrétű háttérképzést kapnak a tagjaink. Nincsenek intézményesült formák, nincs tematika, órarend, csupán rendszeresség van - dolgozunk minden nap.

Tőlünk a lehetőséget kapják meg a táncosok tapasztalatuk és tudásuk gyarapítására.

Hogyan született meg a Terminál gondolata?

• Szerencsésen találkozott össze az akkori életutam, élethelyzetem, alkotói érettségem; másrészt a MU Színház viszonylag kihasználatlanul álló próbaterme kifejezetten alkalmas helynek bizonyult egy ilyen jellegű kezdeményezéshez. Pedagógusi tapasztalataim alapján tudtam, hogy nem a növendékek kinevelése foglalkoztat, de mindenképpen fiatalokkal szerettem volna dolgozni. Olyan táncosokkal, akik szakmai tudással a hátuk mögött, pályájuk elején állnak, támogatásra szorulnak, a lehetőségeket keresik, hogy megmutathassák magukat - nyitottak és tetterre készek. Felismertem, hogy a kellő információ, a kapcsolatok, a közeg és a szakmai ismeretek megszerzésében tudok nekik segíteni, ezáltal pályájukon könnyebb lesz az indulás.

A MU Terminál project-szerű modellje külföldről "importált", átvett dolog, vagy saját ötleted alapján valósult meg?

• Ez egy érdekes kérdés, mert - egy félreértés miatt - átvettem egy dolgot, ami nem létezik. Minden nyáron intenzív tréninget vezetek skandináv táncosok részére, és egy alkalommal - az órák szünetében - amikor az elhelyezkedési lehetőségekről kérdeztem az egyik fiatal svéd táncosnőt, ő említette, hogy el fog menni egy együtteshez, ahol csak két évet tölt el, mielőtt komolyabb társulatok meghallgatásain próbálkozik majd. A szavaiából úgy vettem ki, hogy ez egy "gyakorlótársulat", ahol a szakma csínját-bínját kitanulhatják a fiatalok. Ma már tudom, hogy valójában más formában működik ugyan Svédországban hasonló intézmény, de ez nem vehető össze a mi MU Terminálunkkal. Így ez egy sajátosan magyar kezdeményezésnek mondható.

Kialakult az elképzelésed. Ki állt melléd a megvalósításban?

• Az első bemutatómat 1998-99-ben tartottam meg a MU Színház falai között, és azóta komoly szakmai-baráti kapcsolat fűz össze Leszták Tiborral, a MU Színház művészeti vezetőjével, aki nélkül ma nem működhetne a Terminál. Felmerült az évek során az is, hogy saját együttest alapítok, aminek a bázisa a MU lenne, de véleményem szerint nincs szükség újabb kortárs együttesre ma Budapesten; és ebben Tibor is egyetértett.

A Terminál létrehozásának lehetőségében ő azonnal látott fantáziát, úgy gondolta ez lehet az, amit kerestünk és támogatta az elképzelésemet.

Mikor ismerted fel, hogy a magyar oktatási rendszerben van olyan hiányosság, hogy a kikerülő fiatal táncosok utógondozásával semmilyen intézmény nem foglalkozik?

• Inkább csak azt tapasztaltam, hogy a vidéki iskolákban végző tehetséges gyerekek tanulmányaik befejezése után nem kapnak meghívásokat, felkéréseket, mert egyszerűen nem ismeri őket a szakma. Azt láttam, hogy az intenzív iskolai közegeből kilépve - valaki bármennyire tehetséges és ambiciózus -, ha egy-két évig nem kap munkát, elvesz a szakma számára. Éreztem magamban annyi erőt, hogy egy-egy éves képzés során olyan személyiségeket, olyan egyéni kvalitásokkal rendelkező táncosokat tudok formálni, akik aztán sokkal nagyobb eséllyel maradnak a pályán.

Honnan érkeznek a táncosok?

• Szakközépiskolákból és az amatőr vonalról olyanok, akik kurzusokon tanulták a kortárs technikákat korábban. Az első évben mindenkit felvettünk, aki jelentkezett, ma már abban a helyzetben vagyunk, hogy felvételin válogathatunk a jelentkezők közül. Évről-évre nagyobb a túljelentkezés.

Milyen szempontok dominálnak a felvételin? Ki dönt abban, hogy ki kerül be a Terminál tagjainak sorába? Van bizottság?

• Hivatalosan felállított bizottság nincsen. Hámor Józseffel, a Terminál művészeti vezetőjével szoktuk megnézni - egy próbatánc keretében - a fiatalokat, és próbálok a felvételre behívni azokat a koreográfusokat is, akikkel majd a leendő évfolyam fog dolgozni. Végeredményben én döntöttem el, hogy ki kerülhet be. Köztudott, hogy a táncszakmában kevés a fiú, illetve egy ilyen programnak jót tehet, ha külföldiek is részt vesznek a munkában. A válogatáskor valaki is előnyhöz juthat ilyen szempontok alapján?

• Nem. Számomra csak az számít, hogy ki mennyire felkészült és elhivatott. Semmilyen megkülönböztetés nincs a felvételin. Bár nagyon kellenének a fiúk, mégsem tartanám azt jó útnak, ha tehetséges lányok helyett kevésbé tehetséges fiúkat vennénk fel. Külföldiek pedig jelentkezhetnek; a rendszer nyitott.

Hány éves korig lehet jelentkezni a Terminálba? Van korosztályi limit?

• Nincs. Inkább csak azt vesszük figyelembe, hogy életviteli visszalépés ne legyen, mert azt előbb-utóbb kudarcnak élné meg a táncos és az a csoport számára is demoralizáló. Például, ha valaki már dolgozott neves együttesben, akkor számára a Terminál nem megfelelő közeg. Ez a program azoknak szól, akik eddig még nem kapták meg a lehetőséget arra, hogy benne legyenek egy társulatban.

Három éve fesztiváligazgatóként koordinálsz a rendezvényt. Változik valami az előző évekhez képest?

• Azt gondolom, hogy minden fesztivál életében a harmadik év a fordulópont. Az első kettő még eufórikus, a harmadik viszont kijelöli a továbbhaladás irányát és a fesztivál jövőbeni helyét, lehetőségeit. Most először szakmai beszélgetést rendezünk, melynek témája a monotánc fogalmának műfaji meghatározása. Szándékoltan nem szőlótáncról beszélünk; a monotánc kifejezés a monodráma analógiájára született, amikor néhány évvel ezelőtt Énekes Istvánnal nekiláttunk a fesztivál megvalósításának. Ez az oka annak, hogy a programba kerülő produkciók kiválasztásakor sem ragaszkodunk az egyszemélyes előadásokhoz, inkább a személyes vallomás meglétét tekintjük kritériumnak.

Lehet arról vitázni, hogy például Kovács Gerzson Péter vagy Horváth Csaba improvizatív előadása egy-egy zenésszel vagy egy közreműködővel monotáncnak minősül-e...?

Hogyan képzelsz el a fesztivál jövőjét?

• A Monotánc Fesztivál az egyetlen tematizált kortárs táncsemény Magyarországon. Ezen nem szeretnénk változtatni, ahogyan a díjazáson sem.

Évente egyetlen díjat (Mono-díj) adunk ki a közönség szavazatai alapján - úgy gondolom, hogy a nézők értékelése hiteles. Terveinkben szerepel viszont, hogy a fesztivál két évente visszatérjen eredeti helyszínére, Dunaújvárosba. Más közeget biztosít a vidéki város a rendezvénynek, mint a főváros és az összefüggés több szakmai programra is lehetőséget ad. Emellett szeretném, ha tovább erősödne a külföldi résztvevők aránya, mert már a kezdetekkor nemzetközi fesztivált kívántunk létrehozni.

Mindez nem művészi, hanem anyagi kérdés.

Az ideai találkozón a szakemberek talán általánosan elfogadható definíciót adnak a monotánc kifejezésre.

Mit jelent számodra ez a fogalom?

• Személyes alkotást, és hiteles előadót, mert itt hamar kiderül, hogy ki az, aki blöfföl.

Korábbi elképzelésed volt, hogy a fizikai színház irányába szeretnéd elvinni a Terminál-műhelyt. Változott az elképzelés az idők során?

• Nem igazán. Ezt akkor úgy értettem, hogy szeretnék olyan alkotókat behozni a Terminálba, akik különböző speciális színházi technikákhoz, irányzatokhoz értenek. A fizikai színház módszere is így kerülhet be a képzésbe. Nincsenek bennem műfaji elhatárolódások.

Mit gondolsz, minek köszönhető a Terminál kiemelkedően jó szakmai megítélése?

• Úgy gondolom, hogy nem is lehet rossz visszhangja, mert a cél, amivel a Terminál létrejött, az jó. Elsősorban a benne dolgozó fiatalok számára jó, de a szakmának is érdeke, hogy legyen egy ilyen jellegű műhely, ahol a fiatalok nívós színpadi képzést kapnak. A koreográfusok számára pedig azért vonzó a Terminál közege, mert itt megkötések nélkül, szabadon alkothatnak.